

نیچہ و پست ملونیسیم

دیورابینسون
محمود مقدس

نیچه و پست مدرنیسم

دیو راینسون

ترجمه‌ی محمود مقدس / ویراستار: محسن محمودی / چاپ اول: ۱۳۹۴
شمارگان: ۱۱۰۰ جلد / لیتوگرافی: ندا / چاپ و صحافی: نقش نی‌زار
قیمت: ۸۰۰۰ تومان شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۰۹۰-۹-۶

ناشر: مهرگان خرد ۶۶۱۳۶۴۷۵

Mehreganpub.com mehreganekherad@gmail.com

حق چاپ و انتشار برای نشر مهرگان خرد محفوظ است.

استفاده از مطالب منوط به اجازه کتبی از ناشر است.

مرستفمه	راینسون، دیو
عنوان و نام پدیدآور	Robinson, Dave
مشخصات نشر	نیچه و پست‌مدرنیسم / دیو راینسون؛ [ترجم: محمود مقدس؛ ویرایش محسن محمودی]. تهران: مهرگان خرد، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	[۱۰۳] ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۵۰۹۰-۹-۶
وضعیت فهرست‌نویسی	قیفا
یادداشت	عنوان اصلی: Nietzsche and postmodernism.
یادداشت	کتاب حاضر قبلاً تحت عنوان "نیچه و مکتب پست‌مدرن" با ترجمه ابوتراب سهراب و غوزان نیکوکار توسط نشر پژوهش فرزاد روز در سال ۱۳۸۰ ترجمه و منتشر شده است.
عنوان دیگر	نیچه و مکتب پست‌مدرن.
موضوع	نیچه، فردریش ویلهلم، ۱۸۴۴ - ۱۹۰۰ م.
موضوع	Nietzsche, Friedrich Wilhelm
موضوع	قرائت‌شد
شناسه افزوده	مقدس، محمود ۱۳۵۹ - مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۹۴ ۹۰۲/۳۳۱۷B
رده بندی دیویی	۱۹۳
شماره کتابشناسی ملی	۳۱۶۹۷۸۴

فهرست مطالب

۹.....	پیشگفتار مترجم.....
۱۵.....	نیچه‌ی پیامبر.....
۱۷.....	گذری کوتاه بر زندگی نیچه.....
۲۰.....	نیچه و زوال مسیحیت.....
۲۱.....	یونانیان.....
۲۳.....	علیه مسیحیت و استعلا.....
۲۵.....	شوپنهاور و ارادی معطوف به قدرت.....
۲۷.....	بنیاد ستیری.....
۲۸.....	روشنگری.....
۳۱.....	واژگان، حقیقت و اندیشه‌ها.....
۳۳.....	مسأله‌ی منطق.....
۳۵.....	ویران‌سازی علم.....
۳۷.....	چشم‌انداز باوری، پیشرفت و نهیلیسم.....
۳۹.....	باور به خود.....
۴۱.....	تبارشناسی اخلاق.....
۴۳.....	ارزش‌های مسیحی و نهیلیسم.....
۴۵.....	ارزیابی شک‌گرایی نیچه.....
۴۷.....	ابرائسان و بازگشت جاودان.....
۴۹.....	بازگشت جاودان.....
۵۱.....	پست‌مدرنیسم و نیچه.....
۵۲.....	اما پست‌مدرنیسم چیست؟.....
۵۴.....	ساختارگرایان.....

- دریدا و شالوده‌شکنی..... ۵۵
- دریدا و نیچه..... ۵۷
- لیوتار و نیچه..... ۵۹
- فوکو و گفتمان سیاسی..... ۶۲
- فوکو و نیچه..... ۶۵
- نیچه و فمینیسم پست‌مدرن..... ۶۶
- نیچه و رورتنی..... ۶۸
- نیچه‌ی پست‌مدرن؟..... ۷۲
- نیچه‌ی پدیدارگرا..... ۷۴
- تکوین چشم‌اندازباوری..... ۷۵
- چشم‌اندازباوری کمتر رادیکال..... ۷۷
- نیچه و علم..... ۷۸
- سوزه..... ۷۹
- نتیجه‌گیری..... ۸۰
- مفاهیم کلیدی..... ۸۱
- یادداشت‌ها..... ۹۱
- کتاب‌شناسی فردریش نیچه به آلمانی..... ۹۳
- کتاب‌شناسی فردریش نیچه به انگلیسی..... ۹۵
- کتاب‌هایی درباره نیچه..... ۹۷

پیشگفتار مترجم

نیچه را می‌توان پیچیده‌ترین، پرشورترین، جذاب‌ترین و شاعرترین فیلسوفی دانست که تاریخ اندیشه به خود دیده است، کسی که دیدگاه‌هایش را به شاعرانه‌ترین زبان بیان می‌کرد و کتاب‌هایش سرشار از گزین‌گویی‌های استعاری و نازک‌اندیشانه بود. آراء و نظریات نیچه بسان زندگی و شخصیتش عجیب و شگفت است؛ آنجا که ابرانسان را می‌ستاید، بر ضعیفان می‌تازد، اخلاقیات مسیحی را بی‌اعتبار می‌خواند و روشنگری را پروژه‌ای شکست‌خورده قلمداد می‌کند. زندگی نیچه نیز سرشار از غرایب و فرازوفرودهای جالب توجه بود؛ تولدش در خانواده‌ای که نسل‌ها در خدمت کلیسا و دین بود، تحصیلاتش در زمینه‌ی الهیات و رویگردانی‌اش از مذهب، آشنایی با واگنر و تأثیر عمیقی که از وی گرفت، ماجرای عشقی ناکام و نهایتاً جنونش، همگی از نیچه شخصیتی جذاب و درخور تأمل ساخته، به‌گونه‌ای که به یکی از پرخواننده‌ترین فیلسوفان جهان تبدیل شده است.

این مهم در ایران نیز صادق است. تب نیچه سال‌هاست در ایران وجود دارد و اگرچه گاهی شدت و حدت‌ش فروکش می‌کند اما هیچ‌گاه خاموش

نمی‌شود. فراوانی کتاب‌های منتشرشده درباره‌ی نیچه در ایران نیز دزخور اعتنا است. جدا از ترجمه و چاپ تألیفات خود نیچه - که می‌توان گفت نیچه از معدود فیلسوفانی است که تقریباً همگی کتاب‌هایش در ایران ترجمه‌شده و در این زمینه از دیگر هم‌تایان خود خوش‌اقبال‌تر بوده - باید به سایر کتب و تألیفاتی اشاره کرد که درباره‌ی این فیلسوف برجسته ترجمه‌شده یا به رشته‌ی تحریر درآمده است.

البته فراوانی آثار ترجمه و تألیف‌شده از نیچه یا درباره‌ی او به‌خودی خود شاخص مثبتی برای فهم آرای این فیلسوف بزرگ نیست چراکه اگر چنین بود شاهد این‌همه بدخوانی‌ها از وی نبودیم. نیچه نیز در ایران همانند بسیاری، سوءتفاهم‌ها و بدفهمی‌های عجیبی برانگیخته است؛ گاهی وی را عرفانی تفسیر نموده‌اند و گاهی صابون نازیسم بر تنش مالیده‌اند؛ زمانی او را شاعر دانسته‌اند و زمانی دیگر شیفته‌ی زرتشت و ایران باستان. شاید گزاف نباشد اگر بگوییم در بیشتر موارد، حضور کتاب‌های وی در قفسه‌های کتاب چیزی بیش از فخرفروشی متظاهرانه نیست و این‌گونه به‌نظر می‌رسد که داشتن کتابی از وی در کتابخانه‌ی شخصی یا نقل جمله‌ای از او تنها پیروی از مد روز باشد، امری که درباره برخی دیگر از نویسندگان و فیلسوفان نیز رخ داده و تازه‌ترین نمونه‌ی آن هایدگر و به‌طور اخص، کتاب هستی و زمان وی است.

با این اوصاف شاید به نظر برسد دیگر نیازی به ترجمه‌ی کتاب جدیدی درباره‌ی نیچه نیست و همین کتب موجود کفاف شور و علاقه خیل خوانندگان مشتاق را بدهد، اما هرگز چنین نیست؛ چراکه هر اثر جدید به

مصدق همه چیز را همگان دانند، دریچه‌ای است تازه به روی ابعاد و زوایای جدیدی که پنهان و مغفول مانده است. کتاب حاضر نیز از این دست است.

کتابی که پیش رو دارید از مجموعه‌ی **مواجهات پست‌مدرن** (Postmodern Encounters) به قلم روان و شیوای دیو رابینسون است که به شرح آرای مهم ویلهلم فریدریش نیچه در بافتاری پست‌مدرن می‌پردازد. رابینسون در این اثر موجز که بیشتر به مقاله‌ای طولانی شباهت دارد تا کتاب، نیچه را نخستین کسی می‌داند که پی به معنای واقعی مدرنیته برد. عمق تأملات و باریک‌بینی‌های وی چنان است که نویسنده کتاب، نیچه را پیامبر عصر خود لقب می‌دهد. کتاب پس از شرح مختصری از زندگی نیچه، به بیان دیدگاه‌های او در زمینه‌ی موضوعات گوناگون به‌خصوص مباحث زبان‌شناختی وی می‌پردازد و تلاش می‌کند از این راه نقبی به مکتب پست‌مدرن و ارتباط آرای چهره‌های برجسته‌ای چون لیوتار، بودریار و فوکو با نظریات نیچه بزند. از ویژگی‌های برجسته‌ی کتاب می‌توان به توانایی نویسنده در شرح مفاهیم پیچیده‌ی فلسفی به زبانی ساده و همه‌فهم اشاره کرد که کتاب را در حد درک خواننده‌ی عادی فهم‌پذیر ساخته و از این طریق کوشیده تا طیف وسیع‌تری از خوانندگان را تحت پوشش قرار دهد. دیو رابینسون که خود دانش‌آموخته‌ی فلسفه و استاد پاره‌وقت مطالعات انتقادی و نویسنده‌ی کتاب‌هایی چون *درآمدی بر فلسفه و درآمدی بر اخلاقیات* است به‌خوبی توانسته در مرز باریک نگارش اثری همه‌فهم اما جدی قلم بزند.

ذکر یک نکته در این میان ضروری است؛ کتاب **نیچه** و

پست‌مدرنیسم پیش‌ازین از سوی نشر فرزانه روز با عنوان *نیچه و مکتب پست‌مدرن* به ترجمه‌ی مرحوم ابوتراب سهراب و فروزان نیکوکار منتشر شده و به چاپ چهارم هم رسیده است. البته در این مقال قصد نقد ترجمه‌ی صورت گرفته نیست اما متأسفانه باید اذعان داشت که کتاب مزبور سرشار از غلط‌های مفهومی محیرالعقول و معادل‌های گنگ و ناشناخته است به‌طوری‌که متأسفانه تقریباً می‌توان گفت صفحه‌ای نیست که بری از این اشتباهات باشد. تنها ذکر یکی دو نمونه‌ی جالب و البته خنده‌دار از معادل‌یابی مترجمان کافی است تا خواننده پی به وخامت اوضاع ببرد. مترجمان مذکور در همان صفحه‌ی دوم کتاب در توصیف سیمای *نیچه* اصطلاح *walrus* *moustache* را که به معنای «سبیل پریش» است به «سبیل اسب آبی» ترجمه کرده‌اند حال بماند که حتی با کم‌ترین تأملی می‌شد فهمید که اسب آبی نگویند بخت کجا بهره‌ای از «سبیل» داشته و اصلاً چهره‌ی *نیچه* چه ارتباطی با سبیل اسب آبی دارد. بماند که حتی اگر چنین هم بود باز مترجمان باید به فکر معادل معقول‌تر و مقبول‌تری در زبان فارسی می‌بودند. شوربختانه، اشتباهات مترجمان در حد معادل‌یابی باقی نمانده و خطاهای فراوان و فاحشی در فهم جملات ساده و پیش‌پاافتاده‌ی کتاب که در حوصله‌ی این مقال نمی‌گنجد، رخ داده است. از این میان تنها به ذکر یک مورد اکتفا می‌شود. مترجمان محترم در صفحه ۳۳ کتاب، فعل *deferred* را که ازجمله افعال کلیدی در ادبیات دریدایی و به معنی به تعویق افتادن (معنا) است، در جمله‌ی

If it is correct to say that meaning is generated by difference, then some differences will be given priority

over others, whose meanings are 'deferred'.

این گونه ترجمه کرده‌اند: «اگر این درست باشد که بگوییم مفهوم به واسطه تفاوت ایجاد می‌شود بعضی تفاوت‌ها را می‌توان بر دیگران مرجح دانست که مفهوم آن‌ها استنتاجی است!» درحالی که ترجمه‌ی صحیح عبارت آخر از این قرار است: «... تفاوت‌هایی که معانی‌شان به تعویق می‌افتد». جدا از بی‌معنا بودن ترجمه فوق که حتی با یک‌بار خوانش می‌شد بدان پی‌برد، متأسفانه مترجمان یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم اندیشه‌ی پست‌مدرن را اشتباه ترجمه کرده‌اند که این نشان از عدم آشنایی صحیح آنان با ادبیات مربوطه دارد. اشتباهاتی از این دست در کتاب چنان فراوان‌اند که لطمه‌ای جدی و اساسی به کتاب و حسن شهرت مترجم نامداری چون زنده‌یاد سهراب زده و نگرانی عمیقی راجع به کیفیت دیگر ترجمه‌های ایشان به وجود آورده است. شوربختانه ناشر محترم کتاب نیز که جداً از ناشران برجسته و خوش‌نام کشور است سال‌ها است کتاب را بدون کم‌ترین ویرایشی تجدید چاپ می‌کند و خواننده‌ی بی‌خبر از همه‌جا هم که ...

باری، در ترجمه‌ای که پیش رو دارید تلاش شده تا در عین وفاداری به متن از روانی و سهولت خوانش آن کاسته نشود. همچنین سعی شده تا معادل‌های انگلیسی و آلمانی مفاهیم و اصطلاحات خاص در پاورقی آورده شود تا خواننده از کم و کیف ترجمه آگاهی بیشتری داشته باشد؛ ضمن اینکه در برگردان مفاهیم فوق نیز سعی شده تا در حد امکان از معادل‌های فارسی آشنا و مأنوس استفاده شود و از کلمات پیچیده و متظاهرانه دوری شود. همچنین در پایان کتاب فهرست جامعی از کتاب‌هایی درباره‌ی نیچه و نیز

کتاب‌شناسی آلمانی و انگلیسی آثار وی در دسترس خوانندگان قرار گرفته است. نیازی به اشاره نیست که مسئولیت هرگونه اشتباه و قصوری در ترجمه تنها مربوط به مترجم اثر بوده است، گواينکه سعی شده ترجمه‌ای بی‌کم‌وکاست در دسترس خوانندگان قرار گیرد. امید است کتاب نیچه و پست‌مدرنیسم به قدر کافی بر خرمن آگاهی و دانش علاقه‌مندان بیفزاید.

محمود مقدس